

стягнень, соціальний захист та ін.), які відповідають потребам ДБР та стратегічним напрямам його розвитку.

Для ефективної кадрової політики ДБР необхідні: 1) осмислення потреб суспільства у реалізації Державним бюро розслідувань покладених на нього завдань; 2) формулювання принципів кадрової політики у відповідності до мети, цінностей, стратегії розвитку ДБР; 3) визначення системи кадрових технологій — заходів та процедур, які забезпечують втілення принципів кадрової політики; 4) систематична перевірка ефективності кадрових технологій — моніторинг кадрової ситуації у ДБР; оцінка використання знань, вмінь, навичок працівників ДБР; притягнення до дисциплінарної відповідальності працівників ДБР у випадках, встановлених законом; 5) проведення заходів, спрямованих на професійний розвиток працівників ДБР, підвищення їх мотивації та стимулювання до виконання професійних обов'язків, соціальний захист працівників ДБР та членів їх сімей.

Особлива роль кадрової політики полягає у тому, що вона виступає одним з найбільш важливих факторів реалізації завдань ДБР.

Іваницький С. О.

завідувач кафедри організації правоохоронних та судових органів
Луганського державного університету
внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка,
доктор юридичних наук, доцент

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

В Україні триває процес активної розбудови нового правоохоронного органу — Державного бюро розслідувань. 27 листопада 2018 року ДБР оголосило про початок роботи і з цього моменту слідчими цього органу зареєстровано перші кримінальні провадження. Станом на 1 березня 2019 року слідчі ДБР здійснювали досудове розслідування у 4761 провадженні, 510 проваджень скеровано до суду (Державне бюро розслідувань. Звіт про роботу 2018. К.: ДБР, 2019. С. 32).

Практика робота новоствореного органу виявила низку проблем, що зумовлені переважно правовою неврегульованістю окремих питань або їх нераціональним вирішенням на законодавчому рівні.

Насамперед, викликає зауваження визначена у профільному законі про ДБР організаційна система розміщення його органів. Згаданий законодавчий акт передбачає створення семи територіальних управлінь ДБР, розташованих у містах

Львові, Хмельницькому, Миколаєві, Мелітополі, Полтаві, Краматорську та Києві.

За задумом розробників цього закону, така структура, очевидно, мала виступити запобіжником від місцевих впливів.

Разом з тим, практика висвітлила необхідність надати перевагу більш вагомих аргументам. Так, наприклад, розташоване у місті Полтаві територіальне управління ДБР поширює свою діяльність на Дніпропетровську, Полтавську, Сумську, Харківську області. Очевидно, що основна маса заявників, фігурантів (підозрюваних), а також свідків та потерпілих будуть знаходитися не в м. Полтаві, а в досить віддалених містах-мільйонниках Дніпрі та Харкові. З огляду на це, слідчим розташованого у м. Полтаві територіального управління основну частину робочого часу доведеться проводити на виїзді у відрядженнях, що, знов-таки, не знімає питання результативності проведення невідкладних слідчих дій.

Вирішення цієї проблеми лежить як в площині зміни розташування територіальних управлінь із прив'язкою їх до найбільш великих міст із потужним кадровим потенціалом, так й створення в обласних центрах, що перебувають в зоні обслуговування, відокремлених підрозділів (відділи, відділення, сектори тощо), слідчі яких зможуть швидко та економно вирішувати поставлені перед управлінням завдання.

Наступне питання — оптимізація підслідності злочинів, що розслідуються ДБР. Попри очевидну тимчасовість й парадоксальність явища, але згідно статистики, із 510 кримінальних проваджень, що було скеровано до суду (станом на 01.03.2019), абсолютна більшість проваджень — 94 % — стосується осіб, які вчинили військові злочини — 481. 28 проваджень скеровано до суду щодо працівників правоохоронних органів.

На сьогодні, найбільше навантаження в територіальних управліннях приходить на відділи з розслідування військових злочинів. Це найменші відділи за укомплектуванням через специфіку проведення досудових розслідувань військових злочинів. Так, у Львівському територіальному управлінні кількість слідчих відділу, які розслідують військові злочини — 5, кількість відповідних проваджень — 351. У Краматорському територіальному управлінні кількість слідчих відділу, які розслідують військові злочини — 6, кількість відповідних проваджень — 455 (Державне бюро розслідувань. Звіт про роботу 2018. К.: ДБР, 2019. С. 35, 37).

Очевидно, що основною місією ДБР не може бути розслідування усього масиву військових злочинів, наприклад, передбачених ст. 407 (самовільне залишення військової частини або місця служби), ст. 409 (ухилення від військової служби шляхом самокалічення або іншим

способом) чи ст. 415 (порушення правил водіння або експлуатації машин) КК України.

У цьому контексті слід підтримати позицію Р. Труби щодо необхідності зміни підслідності військових злочинів із залишенням за ДБР лише функції розслідування злочинів, вчинених вищим офіцерським складом (Державне бюро розслідувань. Звіт про роботу 2018. К.: ДБР, 2019. С. 37).

З нашої точки зору, пріоритетом в роботі ДБР мають стати злочини корупційної спрямованості, адже високий фаховий потенціал новоствореного органу має бути спрямовано щодо найбільш резонансної категорії кримінальних правопорушень, до розслідування яких прикута найбільша увага громадськості.

Ми позитивно оцінюємо щойно ухвалений Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань» № 2720-VIII від 16 травня 2019 року (Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення діяльності Державного бюро розслідувань: Закон України від 16 травня 2019 року № 2720-VIII // Урядовий кур'єр. 2019. № 94), яким створено правове підґрунтя для розбудови в ДБР повноцінної системи оперативних підрозділів, запроваджено спеціальні звання для його працівників, доплати за науковий ступінь та премії, передбачено складання присяги новопризначеними співробітниками тощо.

Разом з тим з позицій юридичної техніки використана у згаданому Законі № 2720-VIII термінологія потребує узгодження із дефінітивним апаратом, що застосовується в КПК України. Так, у п. 6 ч. 4 ст. 20 оновленого Закону України «Про Державне бюро розслідувань» згадується про «оперуповноваженого» органу ДБР. Натомість в КПК України йдеться про «оперативні підрозділи», «співробітника оперативного підрозділу» (ст.ст. 36, 40, 41, 97, 246, 281 кримінального процесуального закону). З огляду на це, у п. 6 ч. 4 ст. 20 Закону України «Про Державне бюро розслідувань» доцільною вбачається заміна слова «оперуповноважений» словами «співробітник оперативного підрозділу».